

EDAFOLOGIA

CIÈNCIES AMBIENTALS

Segon Curs

Curs 2001-2002

Crèdits totals: 3 Crèdits teòrics: 2. Crèdits pràctics: 1.

Horari i Aula: Dimarts i Dijous d'11.00 a 12.00 a l'aula C5/028

Professora de teoria: Isabel Serrasolses

Professors de pràctiques: Josep M^o Alcañiz, Oriol Ortiz i Isabel Serrasolses

Hores de visita: dimarts i dijous de 12.00 a 13.00 h. .

Unitat d'Ecologia. Dept. Biologia Animal, Vegetal i Ecologia. U.A.B. Telèfon 93 581 19 87; e-mail: isabel.serrasolses@uab.es

Informació a : <http://www.creaf.uab.es/edafo>

Objectius generals:

- Comprendre el sòl com a sistema natural i les seves interrelacions amb d'altres components dels ecosistemes terrestres.
  - Diferenciar els principals components del sòl i interpretar les seves propietats.
-

Programa

I. Introducció (3 hores)

1. Introducció. Presentació de l'assignatura. Funcions del sòl dins els ecosistemes. El sòl com a recurs natural.
2. Organització del sòl. Perfil del sòl i horitzons. Components del sòl: fase sòlida, líquida i gasosa.
3. Factors formadors de sòl: material parental, clima, geomorfologia, activitat biològica i temps. Processos formadors de sòl.

II. Components minerals del sòl (3 hores)

4. Material parental formador de sòl. Meteorització.
5. Els col·loids minerals del sòl: al·lofanes i minerals d'argiles.
6. Minerals no silicatats: Carbonats, clorurs, sulfats.

III. Matèria orgànica del sòl (3 hores)

7. Cicle global del carboni. Distribució de la matèria orgànica del sòl en el perfil. Funcions. Transformacions generals.
8. Composició de la matèria orgànica del sòl. Relació C/N.
9. Processos de descomposició, mineralització i d'humificació.

IV. Propietats físiques del sòl (3 hores)

10. Textura del sòl. Fraccions granulomètriques i classes texturals. Propietats dels sòl determinades per la textura.
11. Estructura del sòl. Agregats, formació d'agregats i estabilitat de l'estructura. Propietats determinades per l'estructura del sòl. Porositat. Densitat aparent.
12. Aireació del sòl, processos d'oxido-reducció.

V. Aigua del sòl, cicle hídric (3 hores)

13. L'aigua del sòl. Solució del sòl. Estat energètic de l'aigua, potencial hídric i els seus components.
14. Aigua disponible per a les plantes. Corba característica d'humitat. Retenció d'aigua al sòl.
15. Dinàmica de l'aigua en el sòl. Flux d'aigua en sòl saturat i no saturat. Conductivitat hidràulica. Infiltració i percolació.

VI. Propietats químiques del sòl (5 hores)

16. Complex adsorbent. Col.loides del sòl. Capacitat d'Intercanvi Catiònic i Aniònic.
17. Intercanvi d'ions. Tipus d'ions intercanviables.
18. pH del sòl. pH i saturació de bases. Capacitat d'esmoreïment. Regulació del pH en sòls àcids i en sòls alcalins.
19. Disponibilitat de nutrients: nitrogen, fòsfor i altres macronutrients.

PROGRAMA DE PRÀCTIQUES:

- Problemes d'edafologia (es faran a les classes de teoria)
- Sortida de camp per a reconèixer diferents tipus de sòl. Descripció del sòl. Anàlisi de camp.
- Treball sintètic de la sortida de camp.

AVALUACIÓ DE L'ASSIGNATURA

Examen, que inclourà teoria i resolució de problemes (75% de la nota global)

Treball de pràctiques (25% de la nota global)

BIBLIOGRAFIA

- Aber J.D. & Melillo J.M. (1991). *Terrestrial Ecosystems*. Saunders College Publ. Philadelphia. 429 pp.
- Baver L.D. (1991): *Física de suelos*. Ed Limusa
- Bonneau M., & Souchier B. (1987): *Edafología 2. Constituyentes y propiedades del suelo*. Ed. Masson & Cie, Paris, 461 pp.
- Brady N.C. & Weil R.R. (1996, 1999): The nature and properties of soils. 11Ed i 12Ed. Prentice Hall Upper Saddle River, New Jersey.**
- Buckman H.O. & Brady N.C. (1991): Naturaleza y propiedades de los suelos. Ed. Limusa. (Reimpresió de l'Ed. 1982)**
- Duchaufour Ph. (1987). *Manual de edafología*. Ed. Masson. S.A. Barcelona. 214 pp.
- Porta J. et al. (1987): *Introducció al coneixement del sòl. Sòls del Paísos Catalans. Història Natural del Paísos Catalans. Recursos geològics i sòl. Vol.3. Fundació Enciclopèdia Catalana. 273-424 pp.*
- Porta J., López-Acevedo M. & Roquero C. (1994 1ª Ed; 1999 2ª Ed.): Edafología para la Agricultura y el Medio Ambiente. Mundi-Prensa, Madrid. 807 pp.**
- Sequi P. (1989). *Chimica del suolo*. Patron Editore. Bologna. 627 pp.
- Tan K.H. (1994). *Environmental Soil Science*. Marcel Dekker, New York. 304 pp
- Tan K.H. (1998). *Principles of soil chemistry*. 3rd Ed. Marcel Dekker, New York. 521 pp
- Thompson L.M. & Troeh F.R. (1980): Los suelos y su fertilidad. Ed. Reverté, Barcelona. 649 pp.**

ALGUNES ADRECES WEB INTERESSANTS:

<http://www.creaf.uab.es/edafo> Web d'edafologia de la Unitat d'Ecologia UAB. Hi trobareu la informació de les diferents assignatures que s'imparteixen: professors, horaris, programes de curs, informació de pràctiques i també s'utilitzarà com a eina de les pràctiques. Links a adreces interessants de webs que tracten de sòls.

Adreça	Contingut
http://www.soils.org/sssagloss/	Glosari de Ciència del sòl (anglès)
http://www.hintze-online.com/sos/soils-online.html	SCIENCES of SOILS - Soil Sciences on the WEB
http://www.nhq.nrcs.usda.gov/WSR/	World Soil Resources Web Site
http://www.isric.nl	ISRIC-Holanda
http://esb.aris.sai.jrc.it/	European Soil Bureau (ESB)
http://www.fao.org/WAICENT/FAOINFO/AGRICULT/AGL/agll/prtsoil.htm	FAO/AGL - Portal Soil Information
http://www.swcs.org/	Soil & Water Conservation Society
http://www.soils.org/	Soil Science Society America USA
http://www.statlab.iastate.edu/soils/nssc/	National soil survey center USA
http://www.statlab.iastate.edu/soils/nssc/	USDA-NRCS National Soil Survey Center
http://www.inia.es	INIA
http://www.mapya.es/	Minist. Agricultura, España
http://www.epa.gov	EPA-USA
http://www.nhq.nrcs.usda.gov/WSR/	Soil taxonomy, 1998
http://www.statlab.iastate.edu/soils/nssc/.decagon.com/	Instruments mesura humitat del sòl
http://www.statlab.iastate.edu/soils/ssm/gen_cont.html	Soil Survey Manual
http://www.nrel.colostate.edu/soil/lifeinthesoil.html	Life In The Soil
http://nowlin.css.msu.edu/software/triangle_form.html	Automatic Textural Triangle
http://www.statlab.iastate.edu/soils/photogal/	Fotos de sòls USA
http://www.iies.es/montes/catalogo.htm	Catalogo De Suelos Forestales Españoles
http://leu.irnase.csic.es/mimam/atlas.htm	Atlas de comarcas de suelos
http://ipmwww.ncsu.edu/cernag/cern.html	Biblioteca virtual: AGRICULTURA
http://www.inia.es/sitemapa/pags/bib/indexbibp.htm	Bibliografía agraria
http://ww1.grn.es/fl/	Bibliografía forestal española